

ŠTÁTNA ŠKOLSKÁ INŠPEKCIA

úsek inšpekčnej činnosti

Staré grunty 52, 841 04 Bratislava 4

Správa

o kontrole zhody originálov a kópií odpoved'ových hárkov z externej časti maturitnej skúšky na vybraných gymnáziách a v stredných odborných školách v SR v školskom roku 2012/2013

Štátna školská inšpekcia v školskom roku 2012/2013 vykonala na podnet Národného ústavu certifikovaných meraní vzdelávania **kontrolu zhody originálov a kópií odpoved'ových hárkov** (OH) z externej časti maturitnej skúšky (EČ MS) v **28** stredných školách, z toho na **4** gymnáziách (G) v Košickom, Nitrianskom, Prešovskom a Žilinskom kraji a v **24** stredných odborných školách (SOŠ) v Bratislavskom, Košickom, Nitrianskom, Prešovskom, Trenčianskom, Trnavskom a Žilinskom kraji. Z celkového počtu škôl bolo 7 súkromných, 1 škola bola cirkevná a 9 bolo s vyučovacím jazykom národnostných menšín – s vyučovacím jazykom maďarským a vyučovacím jazykom slovenským a maďarským.

Kontrola opravených odpoved'ových hárkov z externej časti maturitnej skúšky

Tematické inšpekcie boli zamerané na porovnanie zhody originálov OH EČ MS s ich kópiami, na správnosť vykonaných opráv a hodnotenia odpovedí úloh s krátkou odpoveďou (ÚKO) v OH s piktogramom „pero“, a tiež na analýzu vykonaných opráv žiakmi v OH s oboma piktogramami – „krížik“ i „pero“ v predmetoch nemecký jazyk, anglický jazyk, slovenský jazyk a literatúra, slovenský jazyk a slovenská literatúra a maďarský jazyk a literatúra. Pri školskej inšpekcii boli použité originály a kópie OH, zoznamy administrátorov a pomocného dozoru, zápisnice zo školenia administrátorov a pomocného dozoru, prezenčné listiny zo zaškolenia administrátorov a hodnotiteľov, administrátorov a pomocných hodnotiteľov, stanoviská predsedov predmetových maturitných komisií (PMK), výsledkové listy žiakov, výsledkové listy školy, zoznamy žiakov a zasadacie poriadky pre jednotlivé skupiny žiakov, klasifikačné záznamy žiakov, protokoly o administrácii testov EČ a písomnej formy internej časti (PFIČ) MS, písomné a ústne vyjadrenia administrátorov, v niektorých subjektoch i písomné vyjadrenia koordinátorov.

ŠŠI skontrolovala OH spolu v 46 skupinách uvedených predmetov (cca po 15 žiakoch v jednej skupine). Najväčší počet skupín bolo skontrolovaných v Košickom a Nitrianskom kraji a najviac škôl bolo kontrolovaných v predmetoch anglický jazyk a slovenský jazyk a literatúra.

V 6 subjektoch v kontrolovaných skupinách opravených OH z **nemeckého jazyka** (NEJ – úrovne B2 a B1) sa najčastejšie vyskytovali identické odpovede viacerých žiakov i časté opravy odpovedí, a to aj s výskytom viacerých zhodných chybných odpovedí, čo poukazuje na podozrenie z nedovolenej komunikácie medzi žiakmi, resp. na nadiktovanie riešenia zo strany administrátorov. Porovnaním originálov a kópií OH ŠŠI zistila nezrovnalosti v dvoch subjektoch.

V strednej priemyselnej škole v **Prešovskom kraji** zistila neobjektívnu realizáciu EČ MS z NEJ v rozdieloch nielen medzi originálmi OH a ich kópiami, ale zároveň aj v hodnotení ÚKO, odpovede neboli posúdené rovnako u všetkých žiakov – za správne boli uznané aj tie, ktoré neboli v zhode s kľúčom správnych odpovedí (spolu 11 nesprávnych odpovedí bolo uznaných za správne). Najčastejšie rozdiely sa vyskytli v uznaní singuláru za správnu odpoveď namiesto plurálu. Nedovolené zásahy do opráv ÚKO boli vykonané v 2 OH.

V SOŠ v **Žilinskom kraji** boli zistené rozdiely medzi originálmi a kópiami v 11 OH zo 14, pričom rozdiely spočívali v dopísaní chýbajúcich písmen, prepísaní nesprávnej odpovede na správnu a v prepísaní malého začiatočného písmena na veľké.

V súkromnej odbornej škole v **Bratislavskom kraji** porovnaním výsledkov EČ MS z NEJ so študijnými výsledkami žiakov kontrolovanej skupiny sa zistili pomerne výrazné rozdiely, čo signalizuje, že počas administrácie testov mohlo dôjsť k neoprávnenému konaniu.

V SOŠ v **Košickom kraji** v jednej skupine v položkách, v ktorých mali žiaci odpovedať výberom písmena, zhodne mali ako riešenie písané celé vety.

V rozhovoroch i písomnom vyjadrení administrátori zväčša deklarovali dodržiavanie pokynov Národného ústavu certifikovaných meraní vzdelávania (NÚCEM) a popreli neobjektívnu realizáciu EČ MS vo svojich skupinách. V jednom kontrolovanom subjekte – v súkromnej odbornej škole v **Nitrianskom kraji** administrátorky pripustili možnosť vzájomnej komunikácie žiakov znakmi (gestami). V prvej skupine bola administrátorkou začínajúca učiteľka odborných predmetov. Uviedla, že počas administrácie testov sa neprechádzala po učebni a prácu žiakov sledovala spoza katedry. V druhej skupine podľa zasadacieho poriadku uvedeného v protokole nebol dodržaný pokyn k spôsobu rozdávania testov. Žiaci sediaci v prvých troch laviciach v susedných radoch mali testy s rovnakými kódmi. Administrátorka uviedla, že mohla prácu vykonávať dôslednejšie.

Na základe kontroly opravených OH z *anglického jazyka* (ANJ – úroveň B1) v 10 subjektoch ŠŠI konštatuje, že mnohé správne, resp. nesprávne odpovede žiakov majú všetky znaky podozrenia z neobjektívnej realizácie EČ MS. Opodstatnené podozrenie o neobjektívnej realizácii administrácie testov priamo v učebni bolo zistené na základe viacerých správnych, resp. nesprávnych odpovedí/zhody tej istej nesprávnej odpovede v oboch variantoch testu vo viacerých subjektoch. Výsledky klasifikácie v časti obsahujúcej ÚKO v niektorých odborných školách neodrážali výsledky ich predchádzajúcej klasifikácie v predmete, hlavne slabí žiaci dosiahli nadpriemerné výsledky. V SOŠ v **Bratislavskom kraji** výsledky klasifikácie niektorých, najmä slabších žiakov v dvoch triedach v predmete ANJ a v ústnej forme internej časti (ÚFIČ) MS sa výrazne odlišovali od pomerne vysokého percenta úspešnosti v EČ MS, čo potvrdila aj predsedníčka PMK.

Nesúlad originálov a kópií OH ŠŠI zistila v dvoch subjektoch (zhodne v každom v 2 OH) – v súkromnej odbornej škole v **Nitrianskom kraji** a SOŠ v **Košickom kraji**. V SOŠ pri oprave ÚKO bola u jedného žiaka preškrtnutá odpoveď uznaná ako správna. V písomnom vyjadrení jedna z pomocných hodnotiteľiek pripustila chybu z nepozornosti. Rozdiely v origináloch a kópiách OH v oboch subjektoch spočívali v dopísaní slova, písmena a prečiarknutí koncovky. Nesprávne opravená položka u jedného žiaka v jeho prospech bola zistená v SOŠ v **Nitrianskom kraji**. Pomocní hodnotitelia uviedli, že pokyn o neuznaní odpovede napísanej veľkými tlačnými písmenami nemali uvedený v pokynoch na hodnotenie ÚKO pre cudzie jazyky, ani v kľúčich správnych odpovedí.

V SOŠ v **Žilinskom kraji** bolo zaznamenané neobjektívne hodnotenie (nedostatky v dodržiavaní kľúča správnych odpovedí) ÚKO EČ MS zo strany pomocných hodnotiteľov v 3 OH. Jednému žiakovi bolo uznané písanie veľkými písmenami a dvom žiakom boli uznané nesprávne odpovede. Uvedenú skutočnosť a zároveň rovnaké odpovede v celej skupine (žiaci na 2 otázky odpovedali nesprávne a odpovede na ďalšie otázky v testoch mala celá skupina správne) si nevšimla ani predsedníčka PMK.

Administrátori testov z ANJ zväčša uvádzali, že administrovali testy podľa pokynov pre administrátorov, žiakom nepomáhali pri vypracovávaní testov, že žiaci pracovali samostatne, bez vzájomnej komunikácie – nezaregistrovali žiadne rušivé momenty ani spoluprácu žiakov a počas testovania vykonávali kontrolu aj predsedovia školskej predmetovej komisie a členovia predmetovej komisie. V dvoch prípadoch administrátori pripustili, že nevyklúčujú neverbálnu alebo inú sofistikovanejšiu komunikáciu medzi žiakmi počas prechádzania po triede pri kontrole administrácie alebo nedovolenú spoluprácu v čase, keď kontrolovali správne vyplnenie záhlavia OH jednotlivých žiakov. V strednej škole technickej pomocní hodnotitelia pripustili chybu z nepozornosti – prehliadnutie chybných odpovedí žiakov, pričom im nešlo o úmyselné zvýhodnenie niektorého zo žiakov pri hodnotení, v SOŠ v Nitrianskom kraji pripustili, že napriek dvojstupňovej kontrole mohlo dôjsť k chybám pri oprave.

V predmete *slovenský jazyk a literatúra* (S JL) boli kontrolované OH v 9 subjektoch. V 2 súkromných SOŠ v **Trenčianskom kraji** a v jednej SOŠ v **Žilinskom kraji** sa vyskytlo veľa identických opráv odpovedí žiakov v OH s oboma piktogramami, resp. s piktogramom pero, ktoré napovedajú o možnej nedovolenej spolupráci medzi žiakmi, ako aj o menej dôslednom dodržiavaní pokynov zo strany určených administrátorov. V súkromných SOŠ bola väčšina odpovedí opravená na správne odpovede. V štátnej SOŠ boli identické nesprávne odpovede opätovne opravené na nesprávne.

Porovnaním originálov OH a ich kópií oboch druhov sa nezrovnalosti preukázali v 4 subjektoch na ÚKO – v Trenčianskom kraji po 1 prípade v oboch súkromných SOŠ (v jednej z nich – v obchodnej akadémii nebola totožná kópia OH s originálom v 2 úlohách a v druhej – hotelovej akadémii nebola kópia s originálom totožná v 1 úlohe); ďalej v Žilinskom kraji v jednej škole v 2 OH a vo viacerých prípadoch na gymnáziu v Prešovskom kraji.

V subjekte v **Žilinskom kraji** originály obsahovali nesprávnu odpoveď, ktorá bola vyhodnotená ako správna, avšak kópie obsahovali správnu odpoveď. Zároveň pomocní hodnotitelia uznali za správne aj odpovede, v ktorých bolo nesprávne použité veľké písmeno.

Na G v **Prešovskom kraji** vzájomným porovnaním opravených originálov a kópií OH zo S JL sa zistilo, že 31 OH bolo ohodnotených neobjektívne, z nich nezhaba originálov a kópií bola zistená v 27 prípadoch. Celkovo bolo neobjektívne zhodnotených 46 odpovedí žiakov. Neobjektívnosť realizácie EČ MS bola preukázaná v kontrolovanom subjekte vo všetkých štyroch skupinách v oboch druhoch testu a realizovaná všetkými štyrmi hodnotiteľkami a obidvoma predsedníčkami PMK.

V štátnej škole v **Trenčianskom kraji** kontrolou správnosti hodnotenia odpovedí na ÚKO boli zistené nedostatky u 4 žiakov – v jednom prípade nebola uznaná správna odpoveď a v prípade 3 žiakov bola uznaná pomocnými hodnotiteľmi nesprávna odpoveď, t. j. celkove boli nesprávne vyhodnotené 4 odpovede.

V kontrolovanom subjekte v **Trnavskom kraji** školská inšpekcia v čase realizácie EČ MS zo S JL vykonávala tematickú inšpekciu a bola neustále prítomná pri oddeľovaní originálov OH od kópií až do doby, kedy boli originály opravených OH zapečatené do bezpečnostných obálok. Úspešnosť žiakov v časti testu zo S JL obsahujúcej ÚKO v tomto subjekte odrážala výsledky ich predchádzajúcej klasifikácie.

Rozdiely v origináloch a kópiách OH zo S JL v kontrolovaných subjektoch najčastejšie spočívali v prečiarknutí nesprávnych odpovedí v origináli, ktoré boli ohodnotené ako správne, doplnení bodiek v skratkách a prečiarknutí časti slova. Vyskytli sa i prípady úprav, ktoré hodnotenie úloh

neovplyvnili – doplnenie predložky alebo oprava fonetického tvaru slova, aj keď v kľúči správnych odpovedí sa považoval tento tvar za správnu odpoveď. Neobjektívne hodnotenie sa prejavilo aj v hodnotení nesprávnych odpovedí, ktoré boli ohodnotené ako správne.

V predmete *slovenský jazyk a slovenská literatúra* (SJSL) boli kontrolované OH v 3 subjektoch s vyučovacím jazykom národnostných menšín. V dvoch – na G a SOŠ v **Košickom kraji** sa zistili nezrovnalosti medzi originálmi a kópiami, ako aj chybné vyhodnotenie nesprávnych odpovedí, ktoré boli vyhodnotené ako správne. Na G porovnaním originálov a kópií OH nebola zistená zhoda u 4 žiakov v 1 – 3 úlohách a v SOŠ bol zistený nesúlad v 1 prípade v jednej úlohe. V SOŠ v jednej skupine žiaci hodnotení klasifikačnými stupňami dostatočný a nedostatočný dosiahli také isté výsledky ako žiaci hodnotení stupňom výborný. V druhej skupine v niektorých úlohách štvorkári vykazovali lepšie výsledky ako dvojkári.

Najčastejšie rozdiely v origináloch OH ÚKO sa týkali doplnenia interpunkčných znamienok a doplnenia písmen, v 1 prípade sa vyskytla oprava „i“ na „y“. Pri kontrole zhody originálov a kópií OH sa ďalej zistili chyby v opravách ÚKO, keď nesprávna odpoveď bola v 5 prípadoch vyhodnotená ako správna (na G v 3 OH a v SOŠ v 2 OH).

Administrátori skupín, v ktorých sa v OH vyskytli nápadné až málo pravdepodobné zhody, nepripustili neobjektívnu realizáciu EČ MS. Zhodu v odpovediach nedokázali zdôvodniť, iba ojedinele konštatovali, že k prípadnému opisovaniu alebo našepkávaniu mohlo dôjsť pri kontrole záhlavia OH. Niektoré pomocné hodnotiteľky vo svojich písomných vyjadreniach uviedli, že k nezhodám pri hodnotení došlo náhodným nedopatrením a menšou nepozornosťou z ich strany. Iné sa vyjadrili, že im nie je známe, ako došlo k nezhode medzi kópiou a originálom predmetného OH. Pomocní hodnotitelia pripustili menšiu nepozornosť pri oprave a následné prehliadnutie uvedených chýb.

V predmete *maďarský jazyk a literatúra* (MJL) z 2 kontrolovaných škôl v 1 subjekte školská inšpekcia zistila, že úspešnosť žiakov časti testu na ÚKO bola vysoká a neodrážala výsledky ich predchádzajúcej klasifikácie v predmete. Niektorí žiaci klasifikovaní klasifikačným stupňom výborný mali nesprávne alebo chýbajúce odpovede v ÚKO vo väčšom rozsahu ako žiaci, ktorí boli klasifikovaní v predmete známku dostatočný.

Administrátorka testu v danej skupine vo svojom vyjadrení uviedla, že žiakom nepomáhala pri vypracovaní testu, že žiaci medzi sebou nemali možnosť komunikovať a zároveň, že na dodržiavanie pokynov NÚCEM dozeral predseda PMK, ktorý bol zároveň aj predsedom školskej maturitnej komisie.

Iné zistenia

V dvoch školách spolu v 6 OH z ANJ s piktogramom „pero“ chýbali podpisy predsedov PMK. V prvom subjekte nebola kópia OH jedného žiaka podpísaná ani žiakom, ani predsedníčkou PMK a v druhom kontrolovanom subjekte v poličku pre predsedu PMK chýbal jeho podpis v 5 OH.

V súkromnej odbornej škole v Bratislavskom kraji porovnaním výsledkov EČ MS z NEJ so študijnými výsledkami žiakov kontrolovanej skupiny sa zistili pomerne výrazné rozdiely. ÚFIČ MS z NEJ vykonala úspešne z 12 žiakov kontrolovanej skupiny len jedna žiačka.

V kontrolovanej štátnej škole v Trenčianskom kraji v predmete SJSL dosiahli žiaci (zaradení najmä do 1. skupiny) výrazne lepšie výsledky v EČ MS ako bol ich prospech na konci prvého polroka. Priemerný prospech žiakov sa výrazne zlepšil na konci druhého polroka a viacerí žiaci

mali aj hodnotenie ÚFIČ MS zo SJL lepšie, ako bol ich prospech na konci prvého a druhého polroka posledného ročníka.

Závery

Porovnaním originálov OH sledovaných predmetov a ich kópií ŠŠI zistila, že v niektorých subjektoch v 5 krajoch zo 7 kontrolovaných krajov (okrem Trnavského a Bratislavského kraja) sa **nezhodovali originály a kópie OH**, t. j. v niektorých origináloch OH boli vykonané dodatočné úpravy. Najčastejšie v origináloch boli nesprávne odpovede prečiarknuté, úlohy opravené a následne vyhodnotené ako správne.

V 3 kontrolovaných SOŠ v Trnavskom kraji vykonala školská inšpekcia v čase realizácie EČ MS zo sledovaných predmetov tematickú inšpekciu. Školskí inšpektori boli prítomní vo viacerých skupinách, boli neustále pri oddeľovaní originálov OH od kópií, pri ich bezpečnom uložení v zapečatených obálkach, pri otváraní týchto obálok pred hodnotením odpovedí žiakov na úlohy s krátkou odpoveďou (ÚKO) a pri samotnom hodnotení odpovedí až do doby, keď boli originály opravených OH zapečatené do bezpečnostných obálok. V tejto časti realizácie EČ MS boli dodržané všetky pokyny a neprišlo k žiadnym zásahom do OH.

Ďalej školská inšpekcia zistila **neobjektívne hodnotenie ÚKO** – nedodržiavanie kľúča správnych odpovedí i množstvo identických odpovedí žiakov, a to nielen správnych, ale v niektorých subjektoch i nesprávnych. Veľké rozdiely v úspešnosti žiakov v testoch a polročnej klasifikácii signalizovali nižšiu objektivitu polročného hodnotenia žiakov, ale aj možnú spoluprácu žiakov alebo nadiktovanie odpovedí zo strany administrátora, ktoré však dostupnými metódami a formami kontroly nebolo možné overiť.

Na základe zistených skutočností uplatnila školská inšpekcia **11** kontrolovaným subjektom v Košickom, Prešovskom, Žilinskom, Nitrianskom a Bratislavskom kraji prijať, a to zväčša v stanovených termínoch konkrétne **opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov** týkajúce sa neregulárneho priebehu EČ MS – hlavne nezahody originálov a kópií OH, neobjektívneho hodnotenia EČ MS a dodržiavania pokynov na hodnotenie ÚKO a kľúča správnych odpovedí EČ MS. Ďalej školská inšpekcia uplatnila **odporúčania 7** kontrolovaným subjektom v Trenčianskom, Nitrianskom a Žilinskom kraji (z nich v niektorých subjektoch boli uplatnené i opatrenia) v súvislosti s dôslednejším vykonávaním dozoru, dôslednejším zabezpečením dodržiavania pokynov NÚCEM administrátormi počas realizácie EČ MS, výberom skúsených pedagogických zamestnancov do funkcie administrátorov, ako aj v súvislosti so skvalitnením práce pomocných hodnotiteľov a s dôslednejšou záverečnou realizáciou kontroly správnosti hodnotenia OH. Odporúčaní bolo uplatnených spolu **10** (9 riaditeľom škôl a jedno odporúčanie odboru školstva obvodného úradu v sídle kraja).

Odporúčania a podnety

Riaditeľom stredných škôl

- menovať do funkcií koordinátorov, administrátorov takých zamestnancov, ktorí budú zodpovedne plniť svoje povinnosti tak, aby boli zabezpečené rovnaké podmienky pre všetkých žiakov pri realizácii EČ MS
- **nemenovať** do uvedených funkcií takých zamestnancov, ktorí nezabezpečili objektívnu realizáciu EČ MS, vrátane neskúsených pedagógov

Odborom školstva obvodných úradov v sídle kraja

- zabezpečiť odbornú prípravu predsedov PMK s dôrazom na dôslednú kontrolu činnosti administrátorov, kontrolu vyhodnotenia odpovedí na úlohy s krátkou odpoveďou